

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/2004/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 2.Bf.177/2023/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Szabó Noémi ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozó által kifogásolt ügy lényege a következő.
- [3] A Debreceni Járásbíróság a 2023. március 20-án kihirdetett 34.B.92/2022/46. számú ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett szexuális visszaélés bűntettében [Btk. 198. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont] és gyermekpornográfia bűntettében [Btk. 204. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért őt halmazati büntetésül 3 év 10 hónapi börtönbüntetésre, végleges hatályú foglalkozástól eltiltásra és a közügyektől 4 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napja. A bíróság az indítványozót végleges hatállyal eltiltotta bármely olyan foglalkozás gyakorlásától vagy egyéb tevékenységtől, amelynek keretében tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelését, felügyeletét, gondozását, gyógykezelését végzi, illetve ilyen személlyel egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyban áll. Rendelkezett továbbá az őrizet és letartóztatás idejének szabadságvesztés büntetésbe beszámításáról, a lefoglalt dolgokról és a bűnügyi költségről.
- [4] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a büntetés súlyosítása, hosszabb tartamú szabadságvesztés és közügyektől eltiltás kiszabása, az indítványozó és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést.
- [5] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. június 21-én kihirdetett 2.Bf.177/2023/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének bűnügyi költség megfizetéséről szóló rendelkezését

megváltoztatta. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet érdemben helybenhagyta.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Debreceni Járásbíróság 34.B.92/2022/46. számú és a Debreceni Törvényszék 2.Bf.177/2023/9. számú ítélete ellen.
- [7] Indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [8] Indokai szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelme azért merült fel, mert a védelem nem tudta gyakorolni a 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) szerinti jogosítványait. A büntetőeljárás során a sértett különleges bánásmódot igénylő személynek minősült, emiatt a bíróságok elutasították az idézésére és kihallgatására vonatkozó védői indítványokat. A hatékony védelem ellátása érdekében az eljáró bíróságoknak – figyelembe véve a gyermekbarát igazságszolgáltatás adta lehetőségeket – az indítványozó javára kellett volna a bizonyítási indítványokról döntést hozni, a bíróságok azonban az indítványozót ettől a jogától megfosztották.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [11] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítvány határidőben érkezett. Az indítványozó jogi képviselő útján jár el, aki a meghatalmazását csatolta.
- [12] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [13] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [14] Az indítványozó az alapügyben a büntetőjogi felelősségéről döntést hozó első- és másodfokú ítéletet támadta, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek.

- [15] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyekben vádlott volt.
- [16] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy ügyében a bíróságok elutasították a sértett kihallgatására vonatkozó védői indítványokat, ezzel ellehetetlenítve a hatékony védelem ellátását.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is arra mutat rá, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, de nem vizsgálhatja a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {vö. 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [19] Az indítványban foglaltak kapcsán előrebocsátja az Alkotmánybíróság, hogy a Be. rendelkezései alapján és értelmében a sértett – egyébként külön döntés nélkül, törvény erejénél fogva – különleges bánásmódot igénylő személynek volt tekintendő. Ebből következően az eljáró hatóságok (nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság) kötelesek a különleges bánásmódot igénylő személy jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítését és kíméletét az eljárás érdekeire figyelemmel biztosítani.
- [20] A törvényhozó három körülményt nevesített, melyek az eljárásban résztvevő személy esetében külön döntés – tehát mérlegelés – nélkül különleges bánásmódot alapoznak meg.
- [21] Ezek közül a sértett esetében két körülmény is fennáll. Egyik, miszerint az eljárás során a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, a másik, hogy nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje [Be. 82. § a) és c) pont].
- [22] A sértett kihallgatására – az iratokból kitűnően – a nyomozási szakasz során a tizennegyedik életévének betöltését megelőzően került sor.
- [23] A tárgyalási szakaszban azonban a sértett már betöltötte a tizennegyedik életévét, de a tizennyolcadik életévét még nem.
- [24] A sértett tekintetében a Be. a hatóságoktól – többek között – a következő intézkedéseket várja el.

- [25] A tizennegyedik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárás cselekmény esetén az eljárási cselekmény elvégzésére csak akkor kerülhet sor, ha az attól várható bizonyíték mással nem pótolható. Az eljáró hatóság (nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság) az eljárási cselekményről köteles kép- és hangfelvételt készíteni [Be. 88. § (1) bekezdés *a)* és *d)* pont].
- [26] Kétségtelen, hogy a tárgyalás időpontjában már tizennegyedik életévét betöltött, de tizennyolcadik életévét még be nem töltött személy tanúkénti kihallgatása törvényileg nem kizárt, s külön feltételhez sem kötött. [Be. 87. § (1) bekezdés]
- [27] Kétségtelen azonban az is, hogy a nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje, ha az eljárás során nem töltötte be a tizennyolcadik életévét, a bíróság hivatalból vagy indítványra mellőzheti a tanúként történő kihallgatását. Ennek feltétele, hogy a sértett kihallgatására a nyomozás során kép- és hangfelvétel készítésével már sor került. Ebben az esetben a sértett nyomozás során tett tanúvallomása bizonyítási eszközként felhasználható. [Be. 89. § (5) bekezdés]
- [28] A törvényi szabályozás és az ítélkezési gyakorlat szerinti értelmezés lényege, alapvető szempontja és indoka a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy (sértett) életkori helyzetéből fakadó érdekének és az elkövetett cselekménnyel őt ért sérelemnek, annak következményeinek szem előtt tartása.
- [29] Az ilyen személy vallomása (így az ahhoz hozzáférés lehetősége) a tárgyalás bizonyítási eljárási anyagának ismertetésével, a tárgyalás anyagává tételével biztosított (amint az jelen ügyben nem vitatottan meg is történt).
- [30] Ehhez képest pedig minden további, az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdés – értelemszerűen – a bizonyítási eljárásban felmerült bizonyítékok mikénti értékelésének tárgya, illetve kérdése, ami pedig nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [31] Az indítványozó ügyében az első- és a másodfokú bíróság is vizsgálta a sértett tárgyaláson való kihallgatására vonatkozó bizonyítási indítványt és részletesen megindokolta, hogy arra – a többi bizonyíték ismeretében – miért nincs szükség (vö. elsőfokú ítélet, Indokolás [91]; másodfokú ítélet, Indokolás [30]–[35]).
- [32] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozónak az a kifogása, miszerint a tisztességes eljáráshoz való jogot és a védelemhez való jogot sérti, hogy a bíróságok nem adtak helyt a védelem egyik bizonyítási indítványának – viszont a bizonyítási indítvány elutasításának indokairól a döntéseikben számot adtak – sem vet fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely alapján az alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek megfelelne. Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül ugyanis nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö.

3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14].

- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panasza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelme címén valójában és kizárólag az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikája, s az a bírói mérlegelés támadását célozza.
- [34] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány egyik elemében sem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, következésképpen nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [35] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2024. március 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné Dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró